

(א) ר"ה ט. גשון ה': סמכות
כא: צ"ק 5: סנהדרין לז;
ג) ג"ל א"כ. א' (ג'יל
דפ"צ, א)

הגהות הב"ח

(א) רש"ב ד"ה אמימה
וכי וקסמי לו ס"ד ואמר
קן מ"ה וה"ג אמימה לא
לשמעתא קמיה דרב
כהנא ולרב יוסף מי ניהא
כו: *

מוסף רש"י

אבל בליה. שמיטת רחוי
לזון סתפין ואין עושין דין
אפילו למת, שמתמלאת לא
נכחו לשב לשם דין (סנהדרין
לז).

מוסף תוספות

- א. ואפי' עבור וקבלו אינו
מקובל ואין דנין ע"פ אותה
קבלה כחלת דין. רש"י.
ב. עין רש"י א"ל למה
כשבאו בליה פסולין
לפרש"י. ג. [א]משום כן
פסלו עדים הקרובים
לדיינים שאם החזמו לא על
פיהם הן הנרגזין. רש"י.
ד. [א]משום ככל יום
שמוקדשין בפני הרוקים
וקרובים ואינם חוששים
שמה הקרובים נתכונו
להעיד ותהא אף עדות
הכשרים בטלה. ר"ן.
ה. דהא הורג לא בא לביד'
מן הסתם, ודוחק היא
לאוממה בשעשאו טריפה
ובא לביד'. רמב"ם סמ"ט ז.

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא קיד.

עין משפט
גר מצוה

י"א מ"י פ"ה מהל' עדות
הלכה ח סמוך ע"פ קט
ט"ש"ע מ"מ ט"ז סעף ה':
ב ב מ"י פ"ה מהלכות
מביה הלכתי סמוך ע"פ
פ"ט ט"ש"ע מ"מ ט"ז קס'
סעף ו: *

רבינו גרשום

ביום אבל בליה אפי'
שלשה כותבין. משום
עדות: ואין עושין דין. דאין
דין נוהג בליה כגורסין
בסנהדרין זיני ממונות דגין
ביום וגומרין אף בליה
אבל אין מחליטין בליה
דכתיב והיה ביום החילו
את בניו הא כיצד יום
לחתלת דין לילה לגמר
דין: מאי טעמא. כשנכנסו
בליה אין עושין דין. משום
דהוה עדים ואין עד נעשה
דין: אין ה"ב קאימיה דין
נחתמיה. דאמר רבין. שמיטת
מטביב מרע או מיד אחר
אם רצה לחזור באותו קנין
עד אימתי יוכל לחזור:
רבה אמר כל זמן שישבין.
א"כ אמר כל זמן שישבין
עין: רב יוסף אמר כל זמן
שנוטקין באותו קנין א"כ
שאינו יושבין: ואי סלקא
דמי כל זמן שישבין
יכול לחזור אם כן אמאי
אם רצה נעשו דין מיד
לאלתר כשזוהו ומורידין
כל אחד לירושלמו וליחוש
דלמא הדר ביה אותו שכיב
דמ"ט שאין נוטקין באותו
יושבין (ב) ודברי שכיב מרע
אין צריכין קנין וחשוב
בקנין וכתובין ובמסורין
דמי כל זמן שישבין חזרו
יכול הוא נמי לחזור בו אלא
הויאל דמי זמן דעסקין
באותו קנין לא הדר ביה
ותו לא מצי הדר ביה הויאל
דמלך מההוא ענינא: אלא
מאי אית לך למימר.
לרב יוסף דמצי למיעבד
דין משום דכבר סליק

(א) אולי ז"ל וף עבדי שכיב
וכי' ובמסורין ובמסורין דמי
מ"מ כל זמן שקנין חזר וכו'.

אבל בליה אפי' שלשה כותבין ואין עושין דין. דהיא ראייה
כמו עדות ואין מקבלין עדות זלילה כדמוכח פרק ראוהו
צית דין (ר"ה דף כה: וס) דקבלת עדות כחלת דין^א והיום דראוי
לקבלת עדות יכולין לזון על פי ראיית יום דלא תהא שמיעה גדולה
מראייה ולא כמו שפירש הקונטרס

דאמר קבלו עדות שהעידו לפנייהם
זלילה דנין למחר ע"פ אותו עדות
ואין צריכין לחזור ולהעיד בפניהם
ביום ומה שפירש הקונטרס דוקא
שנכנסו לבקר^ב אבל הזמיונו להעיד
שוב אין יכולין לזון אפילו יעדו
אחרים דהוה להו עדים ואין עד
נעשה דין והציא ראייה מפ"ק דמכות
(דף ו.) דרבי יוסי סבר נמצא אחד
מהן קרוב או פסול עדות כולן בטלה
ולרבי נמי כי אמרי לאסהודי אמינא
עדותן בטלה ופסיק רב נחמן
דהלכתא כותיה דרבי וקיימא לן כרב
נחמן דגייני והיא דר"ה דמוטקין
מחזריהן אלא הימיר איירי שלא

הלכו מתחלה ע"מ לראות דא"כ אין שוב הימיר יכול להיות דין והציא
ראיה נמי מתשובת רש"י וז"ל שהיה מדקדק מנאן שאין צריך לומר
אחס עני דאי אמר להו ליהוי עלי סהדי אמאי רלו עושין דין הלא
בהדיא שניהו סהדי וא"כ שפ"ה שייכול להיות דין כשהוא זלילה
כיון שיש עדים מעידים בפניו כשמתכוין להעיד גרע טפי ואין
להקשות כי פריך צ"ד ראוהו צ"ד (ר"ה דף כה: וס) מוטיבין מחזריהן
לוקמו דזוכמיהו וליקדשו דלא תהא שמיעה גדולה מראייה אמאי
לא תשמי כגון שנתכוונו להעיד דאין יכולים להיות דיינין דהא אי
נמכוונו לא היה הימיר נעשה דין ומיהו אין גראה פי' דטעם דאין
עד נעשה דין הוא או משום דהיא עדות שאי אחת יכול להזימה
דכיון שהן נעמן עדים דיינין לא יקבלו הזמה על עמלן^ג או משום
דבעינן ועמדה אלו האנשים אלו העדים לפני ה' אלו דיינין אבל
העדים עמלן אין חוזרין ויוטיבין ודינין ומהני טעמי אין לפסול
המתכוין להעיד אלא דוקא עד המעיד ומהיא דמכות שהציא אין
ראיה דהתם גזירת הכתוב הוא דמקיש ג' לשנים דאפילו הן משה
אם נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה ועוד קשה לר"י
לפירושו דמזמה אין עד נעשה דין נמצא אחד מהן קרוב או פסול
א"כ לרבי יוסי דלית ליה דזכרייהו בעלמא זלל כונת עדות נמצא
אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה כמו כן לא יעשה שוב דין
א"כ לית ליה שלא תהא שמיעה גדולה מראייה והשתא בר"ה פריך
בפשיטות ולא תהא שמיעה גדולה מראייה ומשמע דליכא מלך דפליג
ועוד קשה דרב יהודה אדרב יהודה דרב יהודה פסיק במכות (דף ו.)
כרבי יוסי דבראייה בעלמא נעשה עד ואין עד נעשה דין וז"ל
הכי קאמר רב יהודה רלו עושין דין הלא נעשו עדים א"כ
שלא נתכוונו אלא ודאי אומר ר"י דאין לדמותו ועוד אומר ר"י
דהתם נמי כוונתו לחודה שנתכוונו להעיד בשעת ראייה לא היתה
עדותן בטלה אלא כשהעידו א"כ צ"ד ד"ד דאי לא תימא הכי אין לך
גט כשר כשנזמנין בפני קרובין או קדושין אם נתכוונו להעיד^ד והא
דקאמר ומה יעשו שני אחין שראו באחד שהרג את הנפש א"כ
שאין עדותן בטלה אלא כשמעידין בפני צ"ד מ"מ פעמים שאין האח
זה יודע שכבר העיד אחיו ומיהו מעיקרא הוה בעי למימר התם
דבראייה בעלמא זלל העדאה נפסלין כשנמצא אחד מהם קרוב או
פסול מדפריך הרוג יזיל^ה נרבע יזיל הורג רובע יזיל אבל לפי
המסקנא דבעי למימר ומסיק רבא אמר קרא יקום דבר נפקיימי
דבר הכתוב מדבר דהיינו עדים שהדבר מתקיים על ידיהן אין נפסלין
עד שיעידו צבית דין וקיימו דבר: וא"י עד נעשה דין. היינו עד
המעיד כדפרישית דוקא דזאורייתא אבל דזבנן נעשה דין

כדמוכח צ"ק דגיטין (דף ה:) ובצ"ב דכתובות (דף כה: וס) ורבי עקיבא דאמר דהחובל
אין נעשה דין היינו דוקא דגייני נפשות כדמוכח צ"ד ראוהו צ"ד (ר"ה ט.) דמפרש טעמא כיון דחזו דקטל מו לא מנו חזו ליה בזכותיה ואם
תאמר א (דצפרק קמא) דמכות (דף י. וס) מפרש טעמא אחריתא דקאמר ר' עקיבא מנין לטניהדרין שראו כו' שאין ממיטין אותו עד
שיעמוד צ"ד שנאמר עד עמדו לפני העדה למשפט עד שיעמוד צ"ד אחר וי"ל דהיא דרש"י דמכות עיקר והיא דר"ה (דף טו. וס) לא
קאמר אלא דבראייה טעם לא מגרינן שאר דינים מהתם דלוקא דגייני נפשות אין עד הראיה נעשה דין משום והלוי העדה:
ג' ירוש' דלמא הדר ביה. קשה לר"י דא"כ כל מתנת שכיב מרע כוונתו לא מלוה כוונתו מיתה יחוש ללמא הדר ביה וכי תימא הכי נמי וזריך
עדים שלא חזר בו עד שמת דהא בסוף פ"ק דב"מ (דף יט: וס) אמר קמא ובתרא בתרא קני קמא לא קני משמע ואי ליכא בתרא קמא
קני

אפילו כן שלשה כותבין ואין עושין דין. למחר אפילו לא כתבו אלא
אם כן יוצאו אחרים ויעידו בפניהם כדאמר בראש השנה (כה: וס) ראוהו
שלשה והן צית דין וישבו מחזריהם אלא הימיר אחד מהשלשה
ויעידו השנים בפניהן ויאמרו השלשה מקודש ופרכינן התם ולוקמו

דזוכמיהו וליקדשו ומוקמינן כשראוהו
זלילה הלכך הן עמלן אינם יכולין
לקדש למחר שהרי זלילה עדים היו
ולא דיינין ולמחר אין עד הראיה
דבדב נעשה דין על פי עדות עמלן
אלא אם כן יעיד אחר בפניו דהשתא
אינו עושה הדין על פי עדות עמלן
והלכך אחד מן השלשה שראו החדש
כשמוטיבין שנים אלו להיות דיינין
ושנים הרוואין מעידין בפניהם יכול
הוא להיות דין א"כ שפ"ה שראוהו זלילה
עמלן עשה ע"פ עדות אחרים
שמעידין לפניו הוא דן את הדין ולא
על פי ראיית עמלן דאין לנו לפסול
דיינין בשביל שראו דבדב כל זמן
שלא העידו אלא שהוא עמלן לא ידון

את הדין על פי ראיית עמלן דאין עד נעשה דין וכגון שראה בשעה
דאינו יכול להיות דין אבל אם ציזו ראה דזההיא שעתא מנלי לזון
את הדין דלא תהא שמיעה גדולה מראייה מה לי אם ידון עכשיו
מה לי אם ידון למחר. והכא נמי מהאי טעמא משום דהוה להו עדים
בראיית הלילה דלא מנלי למימר לא תהא שמיעה גדולה מראייה
דהיא ראייה לא חשבינן לה כעדות שהועד בפניהן אלא היכא
דראו בשעה שיכולין לעשות הדין אבל היכא דראו בשעה שאין
יכולין להיות דיינין כגון זלילה היא ראייה ראיית עדים היא שראוין
דבדב ולא ראיית דיינין היא והלכך ע"פ ראייתן דהיינו כאילו הם
עדים אין יכולין דין עמלן להיות דיינים על פי ראיית עמלן דאין עד
נעשה דין. ומיהו צ"ד שהעידו לפנייהם עדות זלילה עדות גמורה
היא ויכולין לזון למחר ביום אבל ראייה דידהו שראוין זלילה לא
חשבינן כאילו הועד לפנייהם זלילה דכיון דלא חזו בהיא שעתא
לדינא ראייה דידהו אינה כשמיעה ממש ששמעו מפי עדים זלילה
אלא הן עמלן נעשו עדים ושוב לא יהו דיינין בעדות עמלן א"כ
יעידו אחרים בפניהם והכי הלכתא וכי הא קוגיא אשכחן צ"ק צ"ד
החובל (דף ט: וס) גבי החוקע לחצירו: ואין עד נעשה דין. המעיד על
דבדב אין נעשה עוד דין באותו דבר וגם אם ראה את הדבר
ונעשה דין אין נעשה עליה עוד דין בעדות עמלן אלא אם כן מעידין
אחרים בפניו. ונראה בעיני דגזירת הכתוב היא דכתיב (דברים יט) ועמדו שני
האנשים וגו' בעדים הכתוב מדבר (שמות דף ז.) לפני ה' היינו
לפני דיינין אשמועינן קרא דלרין להעיד שנים לפני דיינין אבל
העדים אינן חוזרין ויוטיבין ודינין: ה"ג קנין עד אימתי יכול לחזור.
וכ"כ בפירושי רבינו חננאל. וזין מתנת בריא וזין מתנת שכיב מרע
במקצת דלית ביה קנין מיירי. וקבעי עד אימתי יכול לחזור בו מקנינו
ולבטלו דהא לא גמר ומקני מיד אלא לדעת לקיים לו מתנאים שפירש
אחרי כן או אם ירצה לחזור בו מיד שיוכל לחזור דקיים להו לרבנן
דלדעתא דרבי מקני איניש שיתן לבו אחרי כן וידע אם אפשר לו
צקנין זה לעשותו קנין גמור: כל זמן שיוטיבין. דלדעתא דרבי מקני
ליה ע"מ שאם לא יחזור בו באותו מעמד אבל אם יחזור בו יבטל:
באותו ענין. של אותה מתנה: שלשה שנכנסו כו'. במתנת שכיב מרע
במקצת וצקנין מיירי דאינו יכול לחזור בו: ליושג דלמא הדר ביה.
ואמאי קאמר רלו עושין דין דמשמע באותו מעמד א"כ שפ"ה שפרישין יושבין
עושין דין גמור ואמאי הא כיון דיכול לחזור בו ויבטל הדין לא הוא דין:
אמימה (שעמא כו'). נתגובחתי בדבר לפניו והקטיני לו: (ב) ולרב
יוסף מי ניהא כו'. והכי גרסינן אמרייהו לשמעא קמיה דרב כהנא:

מענינא
מענינא

מענינא
מענינא